

Nuläge- och behovsanalys

Underrepresenterades grupper* upplevelser av att engagera sig i den lokala demokratin i Skåne

*Underrepresenterade grupper = utifrån kön, etnicitet, ålder och klass.

Innehåll

Om Fördela makten!	3
Målgruppen: Fördela makten!s samverkansparter	5
Tidigare forskning	7
Fördela makten!s kartläggning	9
Omvärldsanalys	18
Nuläges- och behovsanalys	21
Resultat och nästa steg	33
Om Jämställd Utveckling Skåne (JUS)	34
Litteratur	35

Om Fördela makten!

Sverige ska ha en demokrati som är till för alla, oavsett vem du är eller var du bor. Politiker ska representera befolkningen och spegla den mångfald som finns ibland oss. Det politiska inflytandet är idag inte jämnt fördelat och den demokratiska ojämlikheten ökar. I *Fördela makten!* vill vi bidra till att förändra detta genom att öka inkluderingen i den lokala demokratin i Skåne.

I *Fördela makten!* har vi under våren 2023 genomfört en kartläggning. Genom dialog, enkätundersökning, fokusgrupper och observationer har vi undersökt underrepresenterade grupper (utifrån kön, etnicitet, ålder och klass) upplevelser av att engagera sig i den lokala demokratin i Skåne. Vi har dels utgått från tidigare studier, dels kompletterat med vårens kartläggning.

Syftet med analysen är att ge politiker och beslutsfattare ökad medvetenhet och sprida kunskap om hur lokalpolitiker, kommuner och civilsamhälle kan arbeta för ökad politisk delaktighet bland underrepresenterade grupper.

Fördela makten! är ett samverkansprojekt mellan *Allas Lika Värde föreningen*, *Möllans Basement*, *Tillsammans i Förening*, Hanna Bäck – forskare på *Lunds universitet* och *Jämställd Utveckling Skåne*. Projektet finansieras av *Svenska Postkodstiftelsen*.

**FÖRDELA
MAKTEN!**

”

**Man ser att det är vita
män i 50-årsåldern som
sitter där i de stora mötena,
och så sitter man själv
hemma i soffan och känner
inte igen sig själv.**

Deltagare från Tillsammans i Förening

Målgruppen:

Fördela makten!s samverkansparter

Fördela makten! har tre föreningar som samverkansparter: *Allas Lika Värde föreningen (ALV)*, *Möllans Basement (MB)* och *Tillsammans i Förening (TIF)*. Dessa föreningar riktar sig till projektets primära målgrupp – personer som är underrepresenterade grupper (utifrån kön, etnicitet, ålder och klass) i politiken men som är engagerade i Skånes lokaldemokrati på andra sätt.

Allas Lika Värde föreningen (ALV)

ALV är en ideell förening som verkar i Malmö. De har cirka 600 medlemmar, varav ungefär 70 procent är vuxna kvinnor med utländsk bakgrund. Föreningen vänder sig till kvinnor, barn, ungdomar, och familjer. ALV är först och främst en etablerad mötesplats mitt i Rosengårds centrum för människor att mötas och utbyta kunskap och skapa ett nätverk. I ALV:s lokaler träffas dagligen många besökare från hela världen och föreningen erbjuder aktiviteter i form av språkcafé, läx-hjälp, aktiviteter för barn, föreläsningar och rådgivning från tex Arbetsförmedlingen. Aktiviteterna pågår under veckans alla dagar, båda dagtid och kvällstid.

Föreningen verkar för att bryta segregation och utanförskap. Genom riktade insatser önskar de medverka till att fler integreras in i det svenska samhället. Föreningen arbetar utifrån allas lika värde oavsett kön, sexuell läggning, etnicitet, religion eller funktionsnedsättning.

ALV har de senaste åren också både initierat och medverkat i flera olika projekt och verksamheter, bland annat inom kulturutbyte och integration, daglig verksamhet med språkupplärning, samt projekt där demokrati- och jämställdhetsfrågor varit i fokus. Ett exempel på det är deras valambassadör-projekt där de sprider information om kommande val för att vända trenden av lågt valdeltagande i Rosengård.

Möllans Basement (MB)

MB är en mötesplats i Malmö och ett nätverk som riktar sig till ungdomar och unga vuxna mellan 15 och 26 år. De arbetar aktivt utifrån ungas behov och mål men även tillgänglighet. MB finns där ungdomarna finns i Malmö och tätorterna runt om. Deras nätverk sprider sig över hela landet och till och med internationellt.

Sedan de startade för 10 år sedan har de kontinuerligt tagit fram metoder för att utveckla ungas kompetenser vilket i sin tur leder till ökad självmedvetenhet och stärkt ledarskap. På MB jobbar de med fyra viktiga områden: kunskap, hälsa och social

utveckling, mänskliga rättigheter och jämställdhet, hållbar utveckling och ekonomisk utveckling. De erbjuder bland annat sysselsättning, arbets- och studieförberedande träning, nätverksmöten och en social gemenskap.

Ett av deras största projekt är Möllans Mentorskapsprogram där de för samman adepter med mentorer som är verksamma inom näringslivet för att skapa ett brett kontaktnät och större möjligheter i livet för ungdomarna.

Tillsammans i Förening (TIF)

TIF är en organisation och mötesplats som arbetar med att stärka barn och ungas engagemang i hela Skåne. Under terminerna når de ca 200 barn och unga varje vecka. TIF har bland annat startat upp ungdomsråd i flera kommuner och arrangerar årligen sommarsatsningen Ungdomar för demokrati, där unga från hela Skåne deltar. Sommaren 2022 nådde de 26 000 individer i sitt Valambassadörprojekt.

Att unga leder unga har alltid varit en fundamental grundpelare i TIFs organisation, som anställer unga och utbildar de för att de själv ska kunna organisera och leda aktiviteter och projekt.

TIFs basverksamhet har som mål att ge barn och unga i Malmö en meningsfull fritid oavsett bakgrund. Deltagandet i alla deras aktiviteter är helt kostnadsfritt. TIF har också en projektverksamhet där de driver frågor som de tycker är viktiga för unga så som mångfald, anti-diskriminering och jämställdhet, i form av egna initiativ eller som samarbetspartner i andra aktörers projekt.

Bildning är en viktig del för att stärka de ungas utveckling. Genom att anställa unga i sitt kansli och låta dem anordna aktiviteter, driva utvecklings- och påverkansprojekt samt genomgå ett flertal utbildningar om viktiga demokratiska samhällsfunktioner, utvecklas unga till självständiga ledare. Anställningen hos TIF ses också på som en lärandeprocess av samhällets olika funktioner och processer.

Tidigare forskning

Sverige ska ha en demokrati som är till för alla, oavsett vem du är eller var du bor. Politikerna ska representera befolkningen och spegla den mångfald som finns. Men det politiska inflytandet är idag ojämnt fördelat och den demokratiska ojämlikheten ökar. Förtroendevalda i kommuner och landsting blir allt äldre, samtidigt som antalet förtroendevalda fortsätter att minska¹. Kvinnor, unga och utrikes födda (och speciellt utrikes födda kvinnor) är underrepresenterade i församlingar med politiskt inflytande², och utvecklingen vad gäller kvinnors representation i politiken har stannat av de senaste 25 åren, särskilt på kommunal nivå där män fortfarande dominerar på ledande positioner³. Och trots att vi har en ökande befolkning minskar stadig antalet politiskt förtroendevalda i Sverige, vilket innebär en större maktkoncentration, där färre människor representerar långt fler individer än tidigare⁴.

- 1 SCB och SKL 2016. Statistiknyhet: Färre och äldre förtroendevalda.
- 2 Sveriges Kvinnolobby 2019. Jämställdhet mot segregation.
- 3 Jämställdhetsmyndigheten. 2021. Kvinnor och män i lokal demokrati.
- 4 SCB och SKL 2016. Statistiknyhet: Färre och äldre förtroendevalda.

Det finns flera orsaker till detta. Det partipolitiska engagemanget bland medborgarna har minskat över tid, och partierna styrs alltmer från toppen. De flesta som engagerar sig politiskt är välutbildade och bor i städer eller områden med goda socioekonomiska förhållanden, vilket leder till att många andra känner sig distanserade från de politiska besluten. Medborgare som bor i politiskt eftersatta områden och på landsbygden upplever i mindre utsträckning att de har möjlighet att påverka och göra skillnad i samhället⁵. Detta visar sig även i valdeltagande, då valdeltagande är lägst i områden med stora socioekonomiska utmaningar, och högst i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar⁶.

Risken för negativa konsekvenser av att engagera sig politiskt stänger ute redan underrepresenterade grupper. Kvinnor möter olika former och grader av utmaningar i sitt politiska arbete på grund av sin ålder, sexuella läggning, etnicitet, klass och funktionalitet. Unga kvinnor är särskilt utsatta för hot, trakasserier, härskartekniker, osv, och är även den grupp som oftast avgår sina politiska uppdrag. Utrikesfödda kvinnor har genomgående mindre makt och inflytande än andra grupper⁷. En undersökning genomförd av DELMOS i 2020 visar att en fjärdedel av Sveriges befolkning avstod från att uttrycka sina politiska åsikter av rädsla för hot, trakasserier eller våld och att detta i större utsträckning gäller för boende i områden med socioekonomiska utmaningar.⁸

Att färre människor engagerar sig politiskt bidrar till att samhället går miste om viktiga perspektiv och leder till en ojämlig fördelning av makt och inflytande, vilket drabbar områden och grupper där delaktighet är lägre.⁹ Civilsamhället ser problemet och målgruppens behov och utmaningar men är i behov av ekonomiska medel för att kunna bidra till förändring.

Engagemanget och kapaciteten för att driva lokala frågor genom civilsamhället är stor i politiskt eftersatta områden, men väldigt få av dessa personer väljer att engagera sig partipolitiskt. Kvinnor generellt bidrar starkt till det lokala samhället och utvecklingen, men har samtidigt en marginaliserad ställning i det formella politiska livet som fortfarande domineras av män och traditionella manliga frågor¹⁰.

Unga är framtiden och enligt en rapport från Rädda Barnen 2022¹¹ vill barn och unga tycka till i frågor som rör dem. Trots detta upplever en majoritet av barn och unga i Skåne att makthavare sällan eller aldrig lyssnar på deras åsikter, och få upplever att de får vara med och tycka till om/eller påverka saker som är viktiga för dem. MUCF¹² visar att ungas möjlighet att föra dialog med lokala beslutsfattare ökat de senaste åren, men ungas reella påverkan har inte ökat.

5 Sveriges kvinnolobby. 2019. Jämställdhet mot segregation, Jämställdhetsmyndigheten. 2021. Kvinnor och män i lokal demokrati, DELMOS. 2020. En demokrati för alla? Jämställdhetsmyndigheten 2019. Kvinnor har det tuffare än män inom politiken.

6 SCB. 2023. Valdeltagandet lägst i områden med stora socioekonomiska utmaningar.

7 Sveriges kvinnolobby. 2019. Jämställdhet mot segregation, Jämställdhetsmyndigheten 2019. Kvinnor har det tuffare än män inom politiken.

8 DELMOS. 2020. En demokrati för alla?

9 Ibid.

10 Jämställdhetsmyndigheten. 2021. Kvinnor och män i lokal demokrati.

11 Rädda Barnen. 2022. Kan ni tänka er att lyssna på barns åsikter?

12 MUCF. 2019. Ungas inflytande i den lokala beslutsprocessen.

Fördela makten!s kartläggning

JUS har under våren 2023 genomfört en kartläggning som genom dialog, fokusgrupper, och observationer har undersökt underrepresenterade grupper (utifrån kön, etnicitet, ålder och klass) upplevelser av att engagera sig i lokala samhällsfrågor och partipolitisk i Skåne. Det har vi gjort tillsammans med Fördela makten!s målgrupp, det vill säga representanter (anställda, volontärer, medlemmar och deltagare) hos våra samverkanspartner *Möllans Basement* (MB), *Allas Lika Värde föreningen* (ALV) och *Tillsammans i Förening* (TiF).

Möllans Basement

På MB har vi pratat med 10 killar och tjejer i åldern 16–25. Gruppen har bestått av ungdomsledare (volontärarbetare), unga som har sommarjobbade där genom Malmö stads sommarsatsning Ung i Malmö, och ungdomar och unga vuxna som hänger på Möllans Basement.

Tillsammans i Förening

På TiF har vi pratat med 10 killar och tjejer i åldern 15–22. Gruppen har bestått av anställda, ungdomsledare (volontärarbetare) och unga som sommarjobbade där genom Malmö stads sommarsatsning Ung i Malmö.

Allas Lika Värde föreningen

På ALV har vi pratat med 40 kvinnor och män, varav en majoritet kvinnor, med ett stort åldersspann i åldrarna 20–65 år. Gruppen har bestått av anställda, volontärarbetare, personer på arbetsträning, och personer som kommer till ALV för språkträning och andra aktiviteter.

Nästan alla vi har pratat med bor i Malmö. På ALV bor nästan samtliga vi har träffat i Rosengård, medan på TiF och MB är det större spridning mellan olika stadsdelar i Malmö.

I fokusgruppsamtalen har vi valt att fokusera på tre områden:

Målgruppens engagemang i samhällsfrågor.

Huruvida målgruppen upplever att de har tillgång på nätverk och förebilder inom samhällsfrågor.

Om målgruppen har erfarenhet av att möta motstånd på bakgrund av vem de är som individer i tillfällen där de yttrar sina åsikter.

Kartläggningen är baserat på fokusgruppsintervjuer med målgruppen samt de besök och observationer vi gjort hos ALV, MB och TiF.

Engagemang

Det finns många olika sätt att engagera sig i samhällsfrågor. Vi har undersökt målgruppens engagemang, vilka frågor brinner de för?

Genom våra observationer på Allas Lika Värde föreningen är det tydligt att det är några saker som engagerar extra bland deras deltagare och medlemmar, så som sopsortering och trivsel i lokalmiljön på Rosengård, nedskärning i skolan och gängkriminalitet. Den sak som verkar skapa absolut mest engagemang bland deltagarna är oron för orosanmälningar och eventuell tvångsomhändertagande av barn under LVU, lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga. Det framkommer att det generellt finns en bred skepticism till myndigheter och det bland många existerar en känsla av hopplöshet kring att oavsett vad de gör och hur de betar sig så kommer de behandlas orättvist på grund av vem de är och vart de bor.

Jag har inga rättigheter, inga friheter. Jag är rädd för att förlora min dotter. Om min dotter säger i skolan att hon har ont i magen till exempel så finns det ett hot att de tar henne. Det finns ett hot i samhället.

Mamma i Rosengård

I samtal med personer som arbetar, arbetstränar och är volontärer på ALV är det bred enighet om att den viktigaste frågan är jämställdhet mellan könen och alla människors lika värde, möjligheter och rättigheter, oberoende av ursprung.

På Möllans Basement lyfter flera av de ungdomar och unga vuxna vi pratar med att de tycker allas rätt till likvärdig utbildning oavsett vart man bor är en viktig fråga. Många verkar missnöjda med sin egen skolgång och berättar att de har lärt mer av att få komma till Möllans Basement där de får möjlighet att träna på att diskutera och reflektera kring olika samhällsaktuella ämnen med andra unga, samtidigt som de får tillgång till olika kurser och utbildningstillfällen.

För det finns väldigt stora klyftor för tillfället, att ungdomar som kanske har gått på Stenkula-skolan och ungdomar på Limhamn har fått rätt olika utbildningar, även om skolorna följer samma läroplan.

Kvinna i tidig 20-årsålder på MB

Det ämne som väcker absolut störst engagemang och intresse på Möllans Basement är Andrew Tate. Ungdomarna är oense kring huruvida han är en bra förebild eller inte. Däremot är det tydligt att Tate och andra likande figurer (som Ben Shapiro, Jordan Peterson och andra lokala influencers med liknande budskap) väcker allas engagemang och sätter i gång viktiga samtal på Möllans Basement. Samtal om alltifrån machokultur, (o)jämställdhet mellan könen, objektifiering av kvinnor, människohandel, träning, disciplin, och om entreprenörskap och hur man ska göra för att tjäna snabba pengar.

På Tillsammans i Förening är det tydligt att gängkriminalitet är en fråga som väcker engagemang. Det är ett ämne som påverkar flera av deltagarna eftersom de har vänner och bekanta som har hamnat i det. Däremot är de inte helt överens om hur man ska åtgärda problematiken. Några menar på att det behövs fler patrullerande poliser i utsatta områden och att polisyrket borde få högre status. En lyfter att det handlar om ekonomisk utsatthet och att fattigdom är källan till många problem. En annan menar att det inte enbart är statens ansvar att lösa utan även individernas ansvar. Han håller med om att det absolut kan vara svårare att växa upp i utsatta områden men att det i slutändan alltid är individens ansvar.

Kommer man till Sverige ska man se det som en ny chans till en bra framtid, i stället för att göra dumma grejer. Även om man bor i ett utsatt område – man har alltid ett val.

Ung kille på TiF

”

**Det handlar om
engagemang och gemenskap.**

Klara

Men hur står det till med kunskapen om hur de skulle kunna göra för att engagera sig för dessa olika frågor? För att åstadkomma förändring? Och är målgruppen aktiva medlemmar i föreningslivet och/eller i politiska partier?

På ALV är det bred enighet om att utbildning och kunskapsökning är det bästa sättet att få fler att engagera sig i samhällsfrågor, och att föreningar som just ALV är centrala i detta arbete. Särskilt för att inkludera fler personer med utländsk bakgrund i förändringsarbetet. Deltagarna är överens om att det är viktigt att alla får tillgång till kunskap om hur det svenska samhället fungerar och hur man kan delta i utvecklingen. Särskilt lyfts det hur viktigt det är att kvinnor får utbildning i vilka rättigheter de har i Sverige. ALV bjuder ofta in till samtal om samhällsfrågor, båda i sin språkundervisning och vid att bjuda in externa aktörer som till exempel politiker och representanter från olika myndigheter. Många har inte koll på hur digitala system fungerar, de har kanske aldrig röstat och vet inte hur en valsedel ser ut, eller har ingen e-mail adress. På ALV finns de alltid tillgängliga för att bistå kring digitala frågor och i kommunikationen med olika myndigheter, som för många upplevs svårt och utmanande.

Samtidigt poängteras det att förändring tar lång tid, att vi måste komma ihåg att det bara är hundra år sedan kvinnor fick rösträtt i Sverige och att man måste ha med sig det i dessa utbildningsinsatser – att ingen kan förändras över en dag.

Att de [kvinnor] finns i världen, att de har en plats, att de kan göra skillnad, lika mycket som män

Kvinna 30 år och medlem i ALV

De flesta vi träffar på ALV är inte engagerade i någon förening förutom ALV men många verkar öppna för att bli det, de vet bara inte vilka och hur de skulle gå vidare. Det samma gäller politiska föreningar, men tröskeln för att bli partipolitisk medlem är ännu högre eftersom det är svårt att sätta sig in i vad de olika partierna står för.

Även på Möllans Basement lyfts vikten av att få rätt utbildning, och att det ska tillgängliggöras för alla. De tror att inte alla vet vad en förening är eller hur man ska gå med i en, men att när man först kommer in i ett sammanhang så öppnas många dörrar. Ungdomarna lyfter också att vägen till engagemang också beror på vilken fråga man intresserar sig för, att olika frågor har olika vägar in till olika sammanhang.

De flesta vi pratar med på både Möllans Basement och TiF är engagerade i olika idrottsföreningar. Många har varit aktiva i olika skolidrottsförbund och flera har varit eller är aktiva i olika kampsportföreningar. De är överens om att idrotten och kanske särskilt kampsportföreningar är en viktig arena för att skapa engagemang och för att hitta sig själv och vad man är kapabel att göra, samtidigt som man även får många förebilder och lär sig värderingar som respekt och vikten av gemenskap.

På MB hävdar en av killarna att om du har en åsikt som du brinner för och tycker är viktig så måste du göra allt du kan för att få den genom. De andra stämmer i men det är delade åsikter kring hur man då ska gå vidare. En av tjejerna menar att man måste hitta andra allierade som står för samma sak, och gå tillsammans i en grupp för att kunna få sin röst hörd.

Det handlar om engagemang och gemenskap.

Klara

De kommer överens om att det bästa sättet att göra just detta på är att organisera sig i en förening. Föreningar är en oerhört bra introduktion för ett större engagemang eftersom man kommer tillsammans med en större grupp och får höra vad andra tycker och tänker om olika saker och därav får flera perspektiv att ta ställning till, menar en av killarna. En annan berättar att han är med i en förening som flera gånger i året arrangerar ett slags kollo där de kombinerar roliga aktiviteter med aktiviteter som rör politiska frågor. Han menar det är en jättebra strategi för att engagera sig mer. En tredje berättar om ett projekt de haft på Möllans Basement som heter "Nöjessegregering". Där ville de visa att segregerade områden inte har tillgång till lika många nöjesaktiviteter som andra områden, så de samlade ungdomar och tog en hel dag där de gjorde olika aktiviteter som tex go-cart runt om i Malmö. Det blev en stor succé som resulterade i att många föreningar och personer på beslutsfattande positioner hörde av sig och ville ha ett möte om hur man skulle kunna utveckla projektet. Så hans upplevelse är att det handlar om att ha en bra idé som väcker intresse – då kan man uppnå mycket.

Jag tycker föreningar är en jättebra start, för oftast när man kommer tillsammans i en förening så vill man göra skillnad. Och i grupp är det lättare att uppnå saker.

Kille MB

Även på TIF kommer de ganska snabbt fram till att om man börjar i det små och är flera som tycker det samma om en sak och går samman så är det möjligt att åstadkomma förändring. En av killarna föreslår att man skulle kunna gå med i en förening eller ett ungdomsförbund och hitta personer som brinner för samma sak.

Det är inte så att man på en dag kan förändra hela världen men man kan göra små grejer.

Man måste vara realistisk, man kan inte göra saker ensam.

På varken MB eller TiF är någon av deltagarna vi träffar medlem i politiska partier eller ungdomsförbund, och det är inte heller något som särskilt många från målgruppen har funderat på att bli heller. En av killarna på MB berättar dock att han för några år sedan bestämde sig för att testa politik, och kontaktade SSU (Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund). Han testade gå på några möten men tyckte inte han passade in och upplevde inte gruppen som särskilt seriösa. Även på TiF har endast en av killarna funderat på att bli medlem i ett av ungdomsförbunden.

Det är tydligt att den generella upplevelsen på både TiF och MB är att det inte spelar någon vidare roll huruvida man engagerar sig politiskt eller inte, och tilltron till politiker är låg. Den övergripande känslan är att oavsett vem som styr vid en viss tidpunkt så gör det ingen skillnad för deras vardag. De verkar även överens om att det de lärt om politik i skolan inte har varit särskilt intresseväckande, men att det ändå är viktigt att sätta sig in i hur det politiska systemet fungerar.

Att politik inte engagerar så många av dem tror de beror på flera anledningar. Dels för att de inte har rösträtt än och därför heller inte har någon makt att påverka, dels för att de upplever att politiker inte egentligen bryr sig om vad de tycker och tänker om saker. Ibland lyfter politiker frågor som väcker intresse, som tex om huruvida 16-åringar ska få körkort, och då ökar engagemanget mer men sådana tillfällen upplevs oftast som valfläsk. Flera lyfter också att de tror att sociala medier och influencers är en viktigare inkörsport till politik och samhällsengagemang för unga.

MBs och TiFs målgrupp är överens om att det är synd att politiker inte tar ungdomar på allvar, och att ungdomar samt personer med utländskt bakgrund inte har stort att säga till om.

Nätverk och förebilder

För att bli inkluderad och kunna påverka samhällsutvecklingen är det tydligt att det är viktigt att ha tillgång till ett nätverk och ha förebilder att se upp till. Vi har undersökt huruvida målgruppen upplever att de har tillgång till nätverk inom föreningslivet/politiken och/eller sociala rörelser och om de har några förebilder.

På ALV berättar en av kvinnorna att hon upplever att hennes engagemang och nätverk i huvudsak finns i hennes hemland, något flera av de andra känner igen sig i. Flera lyfter att sociala media är ett bra verktyg som gör det möjligt för många av de att kunna fortsätta engagera sig i saker som är aktuella i hemlandet och samtidigt få en större inblick i vad som händer i Sverige.

Få från målgruppen har svenska politiska förebilder. Det enda namnet som dyker upp i samtalen hos föreningarna är Amani Loubani, Malmös kommunalråd för demokrati och mänskliga rättigheter. Många av ALVs målgrupp känner till henne eftersom hon har besökt organisationen flera gånger och ofta är ute och träffar folk i olika sammanhang. Förutom detta är det enbart internationella kändisar som kommer upp i fokusgruppsamtalen med ALV, som tex Angelina Jolie och hennes roll som flyktingambassadör i FN, prinsessan Diana och hennes arbete för fattiga och sjuka, och Angela Merkel.

På Möllans Basement är de överens om att föreningen ger tillgång till ett stort nätverk och att de vuxna de träffar där är förebilder. De upplever att de lär sig mycket av de olika ledarna men även av att bara vara med varandra. Flera lyfter även sina föräldrar som stora förebilder, och generellt andra vuxna med mer livserfarenhet.

Jag är också inspirerad av de som knegar, de som lägger blod svett och tårar i sitt jobb oavsett vad de jobbar med, du kan vara sopgubbe eller läkare men så länge du har drivkraft och hjärta – jag blir så himla inspirerad av det.

Ung kvinna på Möllans Basement

En kille berättar att han inspireras av Zlatan eftersom han kommer från en liknande bakgrund som honom. Han menar Zlatan har varit viktig för många ungdomar från utsatta områden, eftersom han har lyckats på trots av sin bakgrund och vart han kommer från.

På TiF uppstår en stor diskussion om huruvida man överhuvudtaget ska använda ordet förebild. Flera av deltagarna tycker det är ett för "stort" ord, och att man ska vara försiktig med att se upp till någon blint och kalla de för sina förebilder. Däremot kan man inspireras av personer men det viktiga är att tänka lite kritiskt och även reflektera själva menar de. Dock är inte alla lika kritiska till ordet förebild. Flera menar att handledarna och ledarna på TiF och "Ung i sommar" är viktiga förebilder. "Jag vill bli som dom, de tar hand om ungdomar, även om de typ är lika gamla som oss". En annan menar att det ju finns förebilder över allt, beroende på vilka sammanhang man rör sig i, så som tex på idrottsföreningar. Självt har han sina föräldrar som förebild.

En tjej berättar att hon ser upp till Malala Yousafzai och hennes arbete för barn och kvinnors rättigheter. Några från både MB och TiF lyfter att de har förebilder inom sin religion – ledare som guidar en att välja rätt riktning i livet.

Motstånd

För flera upplevs det svårt att engagera sig och att vara en del av samhällsutvecklingen på grund av negativa konsekvenser, som härskartekniker, diskriminering, rasistiska och sexistiska påhopp osv. Vi har undersökt huruvida målgruppen upplever att de har möjlighet att göra sin röst hörd, om de har möjlighet att påverka samhällsutvecklingen, och om de har upplevt motstånd på bakgrund av sin person när de har gjort detta.

Alla vi pratar med är överens om att motstånd är oundvikligt om man lyfter sin röst och pratar med andra som inte delar ens åsikter. Det är också hanterbart om det endast handlar om att vara oense i sakfrågan. Däremot blir det något helt annat om motståndet går direkt på ens identitet.

På ALV berättar en av kvinnorna att hon upplever att hon som kvinna utsätts för mer motstånd än vad hon hade gjort som man. Flera av de andra känner igen sig i detta. Många har även upplevt större motstånd på grund av deras utländska bakgrund.

Jag är kvinna så svaren jag får är alltid grövre än svaren som killar med samma åsikter som jag har får.

Kvinnlig deltagare på ALV

Jag säger bara som det är, det handlar om vita män, vanligtvis de äldre. De kanske säger att de är för jämställdhet men sen när man yttrar sin åsikt och sina erfarenheter så blir man förminskad på grund av att man är kvinna.

Kvinnlig deltagare på ALV

Flera upplever att dessa hållningar gör att det är svårt som utrikes född att vara aktiv i politiska frågor eftersom så många enbart ser på dig som gäst och utanförstående, och därför menar att du inte har rätt att yttra dig. Det existerar en mentalitet där man bara ska känna sig tacksam för att man kommit till Sverige, och därför inte har rätt att klaga. Flera vi pratar med berättar att det är den här känslan som gör att de inte har sett på det som en alternativ att

engagera sig politiskt. De försöker föreställa sig hur det skulle vara att vara politiskt aktiv och att ha det motståndet som del av sin vardag.

Det tar så mycket på en, man går till jobbet för att göra sitt jobb men i stället blir man bemött av trakasserier, rasism, sexism... Det ska liksom inte behöva ingå i sin arbetsdag. Jag hade inte heller orkat det om jag var med i politiken. Att bli bemött av det där dagligen.

Även om detta är en känsla de känner igen betyder det inte att de håller med om att det ska vara så. En lyfter att om man bor i Sverige och betalar skatt här så har man ju faktiskt full rätt att vara med och påverka landets utveckling. Ett perspektiv som också kommer upp är att vi inte får glömma att vi i Sverige är väldigt privilegierade vad gäller yttrandefrihet i jämförelse med hur det är andra ställen i världen. Iran kommer upp som exempel där man riskerar att bli dödad om man yttrar sig mot regimen. Det menar flera av kvinnorna är ett argument för att vi i Sverige måste/borde använda våra rättigheter och vår röst för de som inte har samma möjlighet. En av kvinnorna lägger till: *Nästa gång vi ses är jag medlem i ett politiskt parti!*

Samtidigt lyfter några också att många kommer från länder med låg tillit till myndigheter och det politiska systemet och att det därför är svårt att sätta sig in i ett nytt politiskt system och att inse att det fungerar på ett annat sätt här, något som många av de andra håller med om att är en viktig del i detta.

”

**Det tar så mycket på
en, man går till jobbet för
att göra sitt jobb men i
stället blir man bemött
av trakasserier, rasism,
sexism... Det ska liksom
inte behöva ingå i sin
arbetsdag. Jag hade inte
heller orkat det om jag var
med i politiken. Att bli
bemött av det där dagligen.**

På TiF är flera skeptiska till att man överhuvudtaget skulle kunna förändra något själv. En föreslår att de skulle kunna göra som i Frankrike, att gå ut på gatorna, att kanske är det att bränna bilar som krävs för att någon faktiskt ska lyssna någon gång.

En av tjejerna på MB tror att många upplever att de inte vet hur de ska agera när de möter motstånd för sina åsikter, och att de därför ofta vänder sig till aggression. Många vet inte hur man ska kontrollera sig och hade därför behövt lite verktyg eller bara lite stöd för hur en kan hantera motstånd i form av rasism, diskriminering, sexism eller liknande. Hon menar att man inte kommer någon vart om man bemöter någon med ilska, eftersom du då bara lägger bensin på elden och således bekräftar personens fördomar. En av killarna lägger till att det bästa exemplet på just detta är koranbränningen. Att det är aggressionen de som brinner koranerna vill åt för att skapa ytterligare polarisering.

De försöker ju visa att muslimer är våldsamma, aggressiva, problem i samhället. Och just därför när folket går ut för att visa sin ilska, det är då de vinner.

Kille, deltagare på MB

Både på MB och TiF verkar de flesta vara överens om att det krävs mer av både ungdomar generellt och personer som bor i politiskt eftersatta områden att få sin röst hörd och flera av deltagarna har upplevt att möta motstånd på bakgrund av vem de är som person.

Ja när man försöker få sin röst hörd så tar dom en inte seriöst bara för att en har en annan bakgrund, det har jag upplevt många gånger.

En menar att vissa redan har sitt tankesätt och att detta inte går att ändra på. En strategi blir då att bara leva upp till fördomarna, att ge upp för det blir mindre

slitsamt än att försöka övertyga dem något annat. Flera håller med om att det är svårt att orka bevisa motsatsen, att det är jobbigt att hela tiden skulle överkompensera bara för att man är den man är.

Det är också anledningen tror de till att många kvinnor och personer med utländsk bakgrund inte orkar engagera sig politisk. En lyfter att det är mer press om man är minoritet i dessa situationer. En kille tror också att stereotypa könsroller gör att det blir tuffare för kvinnor än för män att engagera sig i samhällsutvecklingen eftersom de i högre utsträckning än män tar hand om hem och barn. Det gör att de inte har den extra energin till att lägga på sitt engagemang. En annan tillägger att han tror att det handlar om normer och representation.

Man ser att det är vita män i 50-årsåldern som sitter i rummen, och de vill känna sig bekväma så de väljer personer som liknar dem själva, männen väljer andra män.

Om det sitter en sal med 50 vita män, 50 år gamla, och sen kommer det en person från ett annat ursprung eller en kvinna. Det är en stor press. Så jag tror många inte orkar eller våga ta det steget. Man kanske snarare engagerar sig i sociala medier i stället för att sätta sig i den salen.

I slutändan finns det ett system som kommer säkerställa att en kommer vinna, och det kommer inte vara den personen som vi vill.

Sara

Många av deltagarna på både ALV, MB och TiF verkar vara intresserade av att lära mer om hur de kan göra när de upplever motstånd som exempelvis härskartekniker, trakasserier, diskriminerande kommentarer osv.

Omvärldsanalys: Hur andra verksamheter jobbar med demokratiutveckling

Det är inte bara våra samverkansparter som arbetar för att göra Sverige och Skånes lokaldemokrati mer inkluderande. Under året har vi i Fördela makten! varit i kontakt med många andra organisationer, projekt och initiativ som också jobbar för ökad inkludering, demokrati och delaktighet på olika sätt. Vi ser att vi har mycket att lära av varandra och att vi behöver bygga ett starkt nätverk för att visa politiker, beslutsfattare och tjänstepersoner allt det viktiga arbetet som görs på lokal nivå för att Sverige och Skåne ska få en mer inkluderande demokrati.

På följande sidor är några av de verksamheter vi har haft kontakt med under året och som på olika sätt arbetar för att göra Skånes lokaldemokrati mer inkluderande och representativt.

ZigZag

ZigZag är en partipolitisk och religiös obunden förening som grundades i oktober 2017 i Malmö. ZigZag kämpar för att alla individer ska ha rätten till lika förutsättningar och för att stärka ungas delaktighet, inflytande och engagemang. Föreningen arbetar främst med ungas utveckling, men bedriver även verksamhet för att stärka demokratin i samverkan med andra aktörer.

Zigzag har tidigare varit en av de ledande aktörerna inom ett demokratiprojekt som kallades för *Empower the districts*. Detta projekt pågick under ett års tid under 2020 och 2021 och syftet var att öka valdeltagandet i Rosengård och Krocksbäck, Malmö. Under valåret 2018 var de också aktiva inom projektet *Gör Din Röst Skillnad* där de gick ut i politiskt eftersatta områden i mål om att öka valdeltagandet. Under projektens gång använde man sig av demokratiambassadörer samt hade de föreläsningar om demokrati och värdet av att delta i olika sorters föreningar.

Hela Malmö

Hela Malmö är en organisation som har som ändamål att verka för ett socialt hållbart samhälle, med särskilt fokus på unga människor i politiskt eftersatta områden. Deras verksamhet står på två ben. Dels att adressera orättvisor och missförhållanden i samhället. De vill förmedla kunskap om människors livsvillkor, föra dialog, belysa orättvisa maktförhållanden i samhället och bilda opinion. Dels att motverka orättvisornas konsekvenser. Genom direkta och praktiska insatser vill de underlätta tillvaron för samhällets mest sårbara grupper.

Organisationen jobbar efter "Nydalamodellen". Först görs en kartläggning av de lokala behov och krafter som finns och verkar i ett område. Sedan vänder de sig till det omgivande samhället – företag, myndigheter, föreningar – för att tillsammans tillgodose de uttalade eller identifierade behoven. Nydalamodellen har gett goda resultat, efter ett år i Nydala, Malmö, hade Hela Malmö åstadkommit minskad brottslighet, ökad samhörighet samt ökad upplevd trygghet i stadsdelen. Hela Malmö har också tillsammans med Malmö universitet och ABF startat en universitetskurs om social mobilisering på lokal nivå.

Flamman socialt förebyggande centrum

(Flamman SFC) är en idéburen förening, som idag står på två ben. Mötesplatser för unga i Malmö och ett center med flera olika verksamheter som fokuserar på att skapa bättre förutsättningar för ungas framtid. En av Flamman SFCs framgångsfaktorer är deras nära samverkan med Malmö stad och olika myndigheter. Demokrati, jämlikhet och mångfald är grundstenarna i all deras verksamhet, något som tydligt framkommer i deras många projekt.

Ett av deras projekt är Stå upp! där de genom works-hops och aktiviteter arbetar för att lyfta unga tjejer som rasifieras och/eller identifierar sig som muslimer sina röster och tankar. Genom att arbeta tillsammans med andra kvinnliga förebilder (särskilt ledare och entreprenörer) vill man att målgruppen ska inspireras för att bli hörda av politiker och resten av samhället.

Min röst-projektet startades 2017 och arbetar med ungdomar inom åldrarna 13-19 år som vill jobba med antirasism i civilsamhället, media eller politik. Metoderna som används är workshops och praktiska verktyg för att därmed kunna identifiera, analysera och sedan kunna påverka och motverka den strukturella rasism som finns i vårt samhälle och i sin vardag.

Winnet Malmö

Winnet Malmö är en ideell kvinnoorganisation som arbetar för kvinnors mänskliga rättigheter och ett jämställt samhälle. Verksamheten bedriver bland annat språkcafé, cykelkurser och svenskundervisning för asylsökande kvinnor. Tillsammans med sina medlemmar uppmärksammar de även viktiga dagar och ämnen som berör kvinnors rättigheter i samhället.

Under 2021 drev de projektet "Allas röster räknas i Sofielund och Sydöstra Malmö". Valambassadörer fick lära sig mer om valsysteemets grunder och hur beslut fattas i Sverige. Syftet var att öka kunskapen om demokrati, valsysteemets grunder samt bidra till ökat valdeltagande.

Internationella Kvinnoföreningen i Malmö

Internationella Kvinnoföreningen Malmö är en politiskt och religiöst obunden ideell förening som verkar som en mötesplats och plattform för jämställdhet, demokrati och samhällsinkludering av utrikesfödda kvinnor i Öresundsregionen.

IKF erbjuder cirklar i allt möjligt, men bland annat Svenska och samhälle där utrikes födda får möjlighet att träna på svenska genom samhällsfrågor, och i Mänskliga rättigheter där deltagarna diskuterar om ämnen som rör demokrati och jämställdhet.

Ett av IKFs många projekt är Alla Har Talang där de under de tre senaste åren har skapat ett utvecklande ledar- och mentorskapsprogram som är baserat på ungas potential och styrkor. Syftet med projektet har varit att frigöra talang och potential hos ungdomar och ge dem verktyg för att bli ledare i praktiken. Projektets primära målgrupp var ungdomar med utländsk bakgrund mellan 15–25 år.

Landskrona stad – demokratiambassadörer

I Landskrona har de demokratiambassadörer som finns tillgänglig att låna till olika verksamheter för att prata om demokrati, delaktighet och lokala frågor.

Under valåret 2022 arbetade stadens demokratiambassadörer med att sprida information om valet. De besökte olika föreningar, skolor, arbetsplatser och andra mötesplatser runt om i staden under maj – september. De pratade om demokrati, hur man röster och varför det är viktigt. De träffade under den perioden över ett tusental Landskronabor.

Tamam

Tamam är en ideell ungdomsorganisation som arbetar med barn, unga och unga vuxna med mångfald, anti-rasism och ungas samhällsengagemang. De har bland annat i projektet Rättvis Organisering skapat ett metodmaterial för att motverka och förebygga den rasism som unga utsätts för bland i föreningskultur, och höll även workshops för makthavare och unga i ämnet.

Tamam understryker vikten av föreningslivet som en väg att göra unga och minoriteters röster hörda.

Ett ytterligare projekt, Tamam TakeOver, drivs av unga för unga i Genarp i Skåne, och fokuserar på ungdomars självständiga organisering och ungas makt till att forma sin hemort utefter sina egna intressen. Idéen grundar sig i att unga på landsbygden till större del upplever social exkludering än övriga samhället

Fryshuset

Fryshuset en ideell organisation som verkar för att unga ska ha möjlighet att utöva sina passioner, skapa och delta i ungdomsdrivna aktiviteter, utbildningar och arbete. De arbetar för att bygga tillit och relation och utvecklar positiva sammanhang för unga där lusten att delta skapar motivation och framtidstro.

En av fryshusets verksamheter i Malmö är "Vänd oss inte ryggen" som erbjuder demokratifrämjande aktiviteter och insatser för barn, unga och vuxna. Aktiviteterna ska stärka skyddsfaktorer mot polarisering och antidemokratiska tankemönster.

En annan del av Fryshuset i Malmö är Liv1 Produktion, där de genom film, foto och podcast ger unga makten att göra sina röster hörda i de samhällsfrågor de tycker är viktiga.

Malmöandan

Malmöandan är en plattform som främjar samarbete mellan Malmö stad och Malmös ideella sektor. Detta görs via dialogforum, idéverkstader, lärandeluncher, seminarier, utbildningar, föreläsningar och samordningsfunktioner. Genom dessa metoder vill man kanalisera och effektivisera det engagemang som finns i Malmö för att tillsammans möta och hitta lösningar på stadens utmaningar. Målet är att stärka demokratin, öka delaktigheten och inkluderingen i Malmö.

Malmöandan utgår från att påverkan måste ske mer kontinuerligt, inflytande över inriktningen ska inbegripa fler, och att vi ska få i gång fler insatser för samverkan.

Nuläges- och behovsanalys

I Fördela makten! använder vi oss av ett intersektionellt perspektiv för att synliggöra hur demokratin idag exkluderar vissa mer än andra, och för att visa på hur den kan bli mer inkluderande. Intersektionalitet synliggör hur olika normer som kön, etnicitet, ålder, funktion, och socioekonomi samspelar och påverkar människor och samhällsgruppers möjligheter, förutsättningar och levnadsvillkor, och är därför ett viktigt perspektiv och en metod vi har med oss in i det här projektet.

Vi har under våren genomfört en kartläggning med fokusgrupper, enkätundersökning, samtal och observationer, där vi har undersökt underrepresenterade grupper (utifrån kön, etnicitet, ålder och klass) i politikens upplevelser av att engagera sig i lokala samhällsfrågor och partipolitiskt i Skåne. Och kartläggningen har vi gjort tillsammans med vår målgrupp: anställda, volontärer, medlemmar och deltagare från Allas Lika Värde, Möllans Basement och Tillsammans i Förening.

På kommande sidor har vi sammanfattat de lärdomar vi fått från vår målgrupp under årets kartläggning vilket resulterat i en nuläges- och behovsanalys.

Vikten av ett levande civilsamhälle och föreningsliv

Civilsamhället har en viktig position i områden där deltagande i demokratiska processer är lägre. Det är en ingång till ökad inkludering. Föreningar som erbjuder alltifrån idrottsaktiviteter, språkupplärning, och en känsla av gemenskap är centrala för att öka känslan av sammanhang och leder till mer lokal delaktighet. Att komma med sina barn till en förening som erbjuder idrottsaktivitet eller läxhjälp kan för många upplevas som ett lågtröskel-alternativ men är ofta en inkörsport till att träffa andra vuxna, få ett sammanhang, lära sig språk, och få mer information om det svenska systemet. Det är ingen tvekan om att föreningar som MB, TiF och ALV spelar en viktig roll för att skapa tillit till systemet och att väcka intresset för samhällsfrågor. Genom att delta i föreningarnas aktiviteter får man ett nätverk och tillgång till förebilder och gatekeepers som kan öppna nya dörrar till nya sammanhang. Samtliga vi har varit i kontakt med både via fokusgrupper och besök har framhållit föreningarnas roll i att känna sammanhang och gemenskap samt för att få en plattform för att kunna göra sin röst hörd.

Det framkommer också att tröskeln för att engagera sig i en förening är mycket lägre än att engagera sig partipolitiskt. Om vi vill att fler människor ska rösta i val och engagera sig så är civilsamhället en viktig inkörsport.

Jag tycker föreningar är en jättebra start, för oftast när man kommer tillsammans i en förening så vill man göra skillnad. Och i grupp är det lättare att uppnå saker.

Deltagare från Möllans Basement

Civilsamhället kan bidra till att utjämna politisk ojämlikhet. Det är därför viktigt att poängtera att de vi varit i kontakt med i vår kartläggning redan har en koppling till föreningslivet, antingen som anställda, volontärer, deltagare eller medlemmar i våra samverkansföreningar. Många har ännu inte hittat till föreningslivet och har därav inte än fått möjlighet att ta del av en viktig ingång till vidare samhällsengagemang och känsla av gemenskap. Som i politiken finns det grupper som är underrepresenterade även i det civila samhället. Förutsättningar för deltagande i civilsamhället beror på faktorer som vilka resurser en har och tillgång till nätverk. Civilsamhället måste också vara tillgängligt, det vill säga närvarande och inkluderande för alla människor i dess närhet¹³.

Behov

Arbeta för ett närvarande och tillgängligt civilsamhälle för alla. Fokusera extra på att skapa ett större samarbete med de organisationer som har som syfte att bryta isolering, segregering och utanförskap och som arbetar för att öka inkluderingen och slussa deltagare ut på arbetsmarknaden.

Undersöka hur Skånes politiker/beslutsfattare/tjänstepersoner kan bli bättre på att ta till vara det lokala samhällsengagemang som finns i områden med lågt valdeltagande och den kunskap som finns inom civilsamhället.

Civilsamhället – ett viktigt men (ofta) ohållbart arbete

Det är viktigt att poängtera att civilsamhället jobbar med små marginaler. Gemensamt för våra samverkansorganisationer och andra föreningar vi har varit i kontakt med är att de har tigha budgeter med få avlönade anställda (men många volontärer) som jobbar under ohållbara, kortsiktiga förhållanden. De har inte möjlighet att upprätthålla den verksamhet de hade önskat. Många jobbar dygnet och veckan runt för att få organisationerna att överleva, men tar ut lön för en bråkdel av tiden om ens det. Flera jobbar helt ideellt medan de söker finansiering eller efter andra jobb. Det ständiga jaget efter ekonomisk finansiering och överlevnad tar en stor andel av tiden. Att båda söka finansiering och att rapportera och redovisa befintliga projekt är extremt resurskrävande och upplevs för de flesta som svårt. Olika finansiärer har olika riktlinjer och krav och varje ansökan och redovisning måste därför anpassas i ton och språk. Detta är en utmaning som blir särskilt tydlig i de organisationer som leds av personer som inte har svenska som förstaspråk. En ytterligare utmaning är att de flesta verksamhets- och projektbidrag har en relativt kort tidsperiod, ofta ett år, vilket är tillräckligt för att påbörja ett viktigt arbete men inte för att säkerställa att det jobb som påbörjas kan överleva av sig själva efter finansieringen.

Behov

Arbeta för att göra civilsamhällets arbete mer långsiktigt och hållbart.

Undersöka hur vi kan underlätta/förenkla systemet för ideella föreningar att söka och redovisa finansiering av bidrag.

Arbeta för att bygga fler broar mellan civilsamhället och politiker/beslutsfattare/tjänstepersoner, och öka deras kunskap och förståelse för föreningslivet och det viktiga arbetet som görs.

Låg tillit till myndigheter och systemet

Många från ALV:s målgrupp, samt föräldrar till TiF och MB:s målgrupp kommer från länder där det är hög misstro till myndigheterna, vilket gör att barriären för att engagera sig i den svenska demokratin är lite högre. Samtidigt har många också upplevt strukturell diskriminering i möte med det svenska systemet, i SFI, på arbetsmarknaden, i möte med sjukvård, hemtjänst, skola och polis. En särskilt misstro till socialtjänsten och lagen om vård av unga framkommer i vår kartläggning. Upplevelser av att bli diskriminerade och den låga tilliten till svenska myndigheter försvårar processen att uppnå en känsla av tillhörighet och inkludering och är ett stort hinder för delaktighet i samhällsutvecklingen. Civilsamhället har en viktig funktion i att skapa broar mellan utrikes födda och svenska myndigheter. Många, bland annat MB, TiF och ALV erbjuder utbildningar och informationsträffar där de bjuder in sina målgrupper och representanter från olika myndigheter för att öka den ömsesidiga förståelsen och etablera en tryggare dialog.

I tillägg bidrar ideella föreningar, som tex Fördela makten!s samverkansparter, i hög grad till att skapa lokalsamhällestillit, det vill säga tillit till människor i ens närområde. Föreningarna spelar en viktig roll i att skapa och upprätthålla sociala kontakter i form av mötesplatser och att involvera sina medlemmar och deltagare i skapandet av den lokala närmiljön, vilket i sig bidrar till känslan av både egenmakt och gemenskap.

Behov

Arbeta för att få fler politiker/beslutsfattare/tjänstepersoner att förstå civilsamhällets viktiga roll i arbete med att skapa broar mellan individer och det svenska samhället.

Arbeta för att öka underrepresenterade gruppers kunskap i hur det svenska systemet fungerar, deras rättigheter, möjligheter och skyldigheter i Sverige

Arbeta för att öka underrepresenterade gruppers kunskap om vad diskriminering är, och hur de kan anmäla diskriminering när de utsätts för den. Synliggöra att antidiskrimineringsbyråer som tex Malmö mot diskriminering finns tillgänglig för stöd i processen.

Komplicerat system – behövs tillgänglig information om det politiska systemet

I vår kartläggning framkommer det också att information om hur man engagerar sig politiskt, vad de olika partierna står för och hur man faktiskt röstar för många inte är tillräckligt tillgänglig. Visst finns det valkompasser och liknande men många upplever att dessa har för komplicerade begrepp och förklaringar.

En av sakerna som är lite extra svårt är att greppa är på vilken nivå olika politiska beslut tas, om ansvaret ligger på kommunen, regionen eller staten. Det rikspolitiker säger i media känns ofta abstrakt och långt från mångas verklighet.

Visst har vi gått från röd till blå sida? Jag har inte märkt av någon skillnad – min vardag fortsätter som vanligt.

Deltagare från Tillsammans i förening

En sak som framkommer är att lokala frågor väcker större engagemang, så som till exempel sopsortering, trivsel i lokalmiljön och hur många som går ut från den lokala högstadieskolan med gymnasiebehörighet. För många är det enklare att förstå kommunpolitik och därför skulle det kunna vara en mer tillgänglig inkörsport till ett bredare samhällsengagemang. Samtidigt ser vi också att utrikespolitik kan vara en ingång till ett bredare engagemang eftersom många har rötter i andra länder. Ett aktuellt exempel är den pågående konflikten mellan Hamas och Israel som bland målgruppen även väcker frågor kopplat till svensk partipolitik.

Behov

Arbeta för att göra information om politik mer tillgänglig för en bredare målgrupp.

Ta fram mer tillgänglig information och material om politik och det svenska systemet. Hur man kan engagera sig politiskt, vad de olika partierna står för och hur man röstar.

Erbjuda lätt tillgängliga utbildningar om valsystemet och demokratiska processer för grupper som har lågt valdeltagande och som i mindre utsträckning deltar i demokratiska processer.

Undersöka hur man kan ta fram mer tillgängliga valkompasser.

Ge extra stöd till civilsamhällesorganisationer som redan driver dessa frågor.

Att börja med att öka engagemanget för lokala frågor då det är mer greppbart och lättare att se resultat, vilket kan vara en ingång till ett generellt ökat samhällsengagemang.

Skolsegregation och skolans roll i att väcka intresse för samhällsfrågor

Gymnasiebehörigheten är mycket lägre i politiskt eftersatta områden, vilket är en stor utmaning för att kunna öka den demokratisk delaktigheten i dessa områden. Många av de unga vi har mött är missnöjda med egen skolgång och upplever att det finns en stor orättvisa mellan vilken utbildning du får beroende på vart i Malmö du kommer ifrån.

Det framkommer att de inte heller är imponerade över den utbildning de fått om politik och samhällsfrågor. Få av de vi pratar med har kommit i kontakt med politiska företrädare under sin skolgång. Detta är något som bekräftas i en rapport från MUCF¹⁴, och som även visar att flera skolor inte tillåter besök av politiska ungdomsförbund. Skolsystemet har en viktig roll i att väcka ungas intresse för samhällsfrågor och har här därför en stor förbättringspotential. Många av ungdomarna vi pratar med hävdar att de har lärt mer om samhället och politiska frågor genom att engagera sig i TiF eller MB än de gjort under hela sin skoltid.

Behov

Arbeta för att det ska avsättas mer lärarkompetens och resurser till skolor i politiskt eftersatta områden.

Öka samarbete mellan politiska partier, civilsamhällesorganisationer och skolor för att ta fram strategier för att öka ungas intresse och kunskap för demokratiska processer och samhällsfrågor.

Många känner sig distanserade från politiken och politiska beslut

Forskningen visar att personer som bor i områden med socioekonomiska utmaningar och på landsbygden i mindre utsträckning litar på sin egen förmåga eller möjlighet att kunna påverka och göra skillnad i samhället, vilket också framkommer i statistiken för valdeltagande. Detta återspeglas i vår kartläggning då de flesta vi har pratat med i låg utsträckning anser att deras röst kan göra någon skillnad. Få har ens funderat på att bli medlem i ett politiskt parti.

Och det är inte enbart personer som bor i politiskt eftersatta områden som känner sig distanserade från politiska beslut. Även en stor andel av barn och unga upplever att politiker inte lyssnar på deras önskningar och åsikter.

MBs och TIFs deltagare är överens om att det är synd att politiker inte tar ungdomar på allvar, och att ungdomar samt personer med utländsk bakgrund inte har stort att säga till om.

Tycker jag dom gör för lite? Absolut! Är det rättvist? Nej, jag tycker det är sjukt orättvist, och de som hamnar mellan stolarna är folk som kommer från utsatta områden.

Deltagare på Möllans Basement

Som nämnt ovan framkommer det i våra samtal med målgruppen att kunskapen om vilka som styr politiskt och vad de olika partierna står för är låg. Däremot är det några politiska namn som dyker upp i i samtal med våra samverkansorganisationer. Det är ett fåtal antal politiker i Malmö som faktiskt har en ständigt närvaro i civilsamhälle och som ofta kommer när de blir inbjudna till olika event.

Behov

Att fler politiker besöker områden med lågt valdeltagande och verksamheter där de rör sig – och inte bara under valår utan ha en ständigt närvaro ute bland folk. Här är det viktigt att inte bara komma för att sprida sitt budskap utan faktiskt lyssna på målgruppen och låta folk känna sig bekräftade.

Att politiker och beslutsfattare blir bättre på att bjuda in underrepresenterade grupper till beslutsrummen för att etablera dialog och öka kunskapen kring hur demokratiska processer fungerar och politiska beslut tas.

Att politiker och beslutsfattare tar barnkonventionen på större allvar och blir bättre på att inkludera barn och unga i de beslut som rör dem.

Att ungdomsförbunden har en större närvaro på skolor och andra ställen där ungdomar rör sig och utvecklar sitt arbete för att nå och värva en bredare representation av unga.

”

Tycker jag dom gör för lite?

Absolut! Är det rättvist?

Nej, jag tycker det är sjukt orättvist, och de som hamnar mellan stolarna är folk som kommer från utsatta områden.

Deltagare från Möllans Basement

Bristande representation och avsaknad av förebilder och nätverk

En viktig anledning till att många inte identifierar sig med politiker och känner stort avstånd från det politiska systemet är avsaknad på bra förebilder för de underrepresenterade grupperna (utifrån kön, etnicitet, ålder och klass) i politiken. Bristande representation i beslutsrummen återspeglas i hur tankarna går kring vilka som är politiker i Sverige idag bland de vi pratar med. Många har en bild av att politiker är vita män i medelåldern, och få om någon har några politiska förebilder från svensk politik.

Flera av de vi pratar med från Möllans Basement och Tillsammans i förening tror det handlar om att folk med makt gärna vill behålla den makten inom "sin" grupp. En säger:

Om det sitter en sal med 50 vita män, 50 år gamla, och sen kommer det en person från ett annat ursprung eller en kvinna, det är en stor press på den personen. Så jag tror många inte vågar ta det steget. Man kanske engagerar sig i sociala medier i stället för att sätta sig i den salen.

Jag tror att de som redan sitter i rummen, de vill känna sig bekväma, så det blir att de väljer personer som liknar en själva, männen väljer andra män.

Man ser att det är vita män i 50-årsåldern som sitter där i de stora mötena, och så sitter man själv hemma i soffan och känner inte igen sig själv.

Om man lär känna någon och man tycker den gör bra saker så kan den kanske bli en förebild även om man inte ser ut som den.

Behov

Att politiker, politiska partier och beslutsfattare lägger ett större fokus på ökad representation och att dels attrahera, dels lyfta personer som kan fungera som förebilder för underrepresenterade grupper i politiken.

Att etablera fler kontaktytor där underrepresenterade grupper och politiker, beslutsfattare och tjänstepersoner kan mötas och nätverka. Rum som möjliggör tillitsskapande möten som leder till ökad delaktighet och social sammanhållning. Till exempel genom mentorskapsprogram.

Att stötta upp de mötesplatser och kontaktytor för nätverksbyggande som redan existerar.

Nya former för engagemang – och sociala medier

Sättet man engagerar sig på idag ser helt annorlunda ut jämfört med för några decennier, eller bara år sedan. Traditionellt medlemskap i politiska partier har under många år minskat såväl bland befolkningen i stort som bland unga. Få identifierar sig med normen om att vara politisk aktiv i form av partimedlemskap, men många har likväl ett stort samhällsengagemang¹⁵.

Internet har gjort det möjligt att delta på nya sätt och de ungdomar vi pratar med menar på att sociala medier är viktigt för att nå ut budskap om politik och samhällsfrågor, eftersom det är där så många befinner sig. Vissa partier och influencers är bättre på detta än andra, särskilt högersidan, vilket tydligt framkommer i resultatet av förra skolvalet. Moderaterna blev största parti, och SD blev tvåa. Många tror att elevernas val påverkats av högerpartiernas dominans på sociala medier, där inte minst Sverigedemokraterna storsatsat på TikTok¹⁶.

En oro som framkommer i vår undersökning är att sociala medier ger selektiv och begränsad information om politik. Genom sociala medier kan partierna rikta sin politiska kommunikation mer specifikt mot väljargrupper, och genom olika plattformar.

Ett samtal mellan unga på Möllans Basement:

Person ett:

Jag tror hellre ungdomar blir engagerade i det [politik] på grund av sociala medier när det närmar sig val. På typ tiktok och så. Och mer på grund av specifika saker som politiker tar upp då.

Person två:

Jag tycker det är mycket fjäsk. Tex det var ett rykte att 16åringar skulle få körkort, och då märkte jag direkt att ungdomar under 18 började fundera mer på politik.

Person tre:

Exakt, de ska bara fånga vår uppmärksamhet, de bryr sig inte om oss.

En ytterligare stor utmaning med internet är den hårda jargong som existerar och som möjliggörs där, vilket gör att det finns en stor risk att bli bemött med hot och hat för sina åsikter. Det framkommer i samtalen med målgruppen att många har upplevt att bli utsatt för påhopp på internet och att flera av de undviker att till exempel dela eller kommentera inlägg på grund av oro för negativa konsekvenser.

Behov

Att flera partier, politiker och beslutsfattare blir bättre på att fånga upp det engagemang som finns på nätet och utvecklar sina strategier för att ha en större närvaro på sociala medier.

Att partier, politiker och beslutsfattare tillägnar sig kunskap om vilka röster som tystnar på grund av hat och hot på sociala medier och skapar strategier för att drastiskt minimera den hårda jargongen på nätet.

Att kommunicera hur en kan anmäla hat och hot och trakasserier på sociala medier och lyft exempel på där det har varit lyckat.

15 Amnå, Erik. 2022. Ungas organisering och politiska deltagande. Forte

16 OMNI. 2022. SD vinnare på Tiktok: "Måste partier fundera över".

Mer motstånd för vissa – risk för negativa konsekvenser och upplevd känsla av tacksamhetsskuld

En stor utmaning i vår demokrati är att det för många inte lockar att engagera sig politiskt på grund av risken för negativa konsekvenser, i form av hot, trakasserier, härskartekniker osv. Och detta drabbar vissa grupper hårdare på grund av deras kön, sexualitet, ålder, etnicitet, socioekonomiska status och funktion. Detta återspeglas också i vår kartläggning där många berättar om erfarenhet av motstånd kopplat till vem de är som individer i samband med att de har yttrat sina samhällsåsikter. Flera lyfter att det är en anledning till att de inte funderat på att engagera sig politiskt, eftersom det hade blivit för tufft att ha det motståndet ständigt närvarande i sin vardag.

Det tar så mycket på en, man går till jobbet för att göra sitt jobb men i stället blir man bemött av trakasserier, rasism, sexism... Det ska liksom inte behöva ingå i sin arbetsdag. Jag hade inte heller orkat det om jag var med i politiken. Att bli bemött av det där dagligen.

Deltagare på Möllans Basement som försöker föreställa sig hur det hade varit för henne att jobba som politiker

Många av de vi pratar med, och särskilt de som är första generations invandrare har en upplevd känsla av att andra anser att de enbart är gäster i Sverige och därav inte har rätt att yttra åsikter om vårt samhälle. Flera känner också en tacksamhetsskuld, att eftersom de har fått komma hit så har de inte rätt att klaga eller vilja förändra något. Många har en uppfattning om att andra hade reagerat med "res hem i stället om du inte är nöjd", vilket bidrar till att göra tröskeln för att faktiskt engagera sig mycket högre.

Ja när man försöker få sin röst hörd så tar dom en inte seriöst bara för att en har en annan bakgrund, det har jag upplevt många gånger.

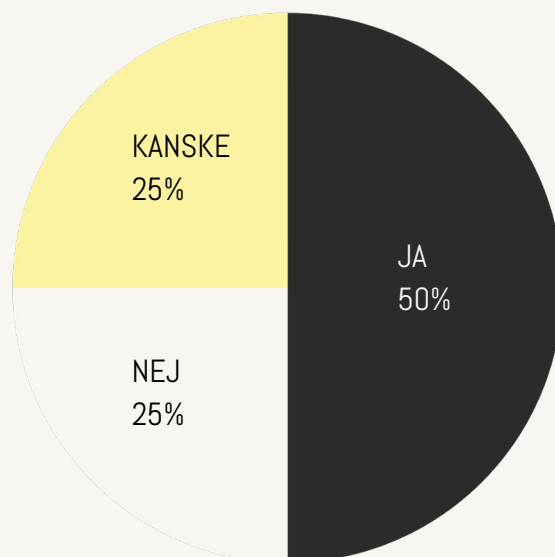
Behov

Att politiker, beslutsfattare och tjänstepersoner sätter sig in i vilka grupper av människor som särskilt drabbas av hot, hat och trakasserier och generellt de hinder som idag står i vägen för mångas engagemang.

Att politiker, beslutsfattare och tjänstepersoner arbetar aktivt för att ta fram strategier och insatser för att motverka hat och hot i det offentliga samtalet.

Att lyfta civilsamhällets roll i nätverksskapande så att underrepresenterade grupper kan uppleva en känsla av gemenskap och att bli stärkare tillsammans.

Att utbilda underrepresenterade grupper i politiken tekniker för hur en kan bemöta motståndet.

Resultat från vår enkätundersökning: **Har du upplevt motstånd (som tex härskartekniker, trakasserier, dåligt beteende) från andra när du har yttrat dina åsikter?** 50 procent från vår målgrupp svarade "ja".

En stark macho-kultur och ökad individualism

En sak som framkommer i samtalen är att det existerar en machokultur bland både de unga och de vuxna männen. På ALV lyfter flera att det bland många av männen anses som omanligt att ta hand om barnen, det finns till exempel de som inte vill visa sig utomhus med barnvagnen. En stor del i detta tror de är att idealet är att mannen ska vara familjens försörjare och i stället vara ute och arbeta. Samma ideal existerar bland de unga på TiF och MB, och det är tydligt i hur gediget engagemanget kring Andrew Tate är. Faktiskt är det nästan svårt att prata om politik och andra samhällsaktuella ämnen utan att komma in på Andrew Tate. Det som verkar fascinera mest är Tates uppmaning till disciplin och entreprenörskap, vilket inspirerar att kunna bli rik även om man kommer från lite. Många av killarna drömmer om att tjäna pengar i riktig "american dream"-andra och att kunna försörja sin framtida partner och barn. Att Tate är så populär bland de unga männen är inte något som får stå oemotsagt, utan skapar stora debatter mellan killarna och tjejerna, och då särskilt om Tates kvinnosyn som inte verkar bry de flesta av killarna nämnvärt. Denna utveckling har självklart inte uppstått i ett vakuum utan är, som företrädarna för organisationerna påpekar, en konsekvens av målgruppens uppväxtförhållanden. Hög arbetslöshet, ökad ojämlikhet och skolgång under pandemin har satt sina spår.

Samtidigt som Tates popularitet har ökat har både TiF och ALV de 3-4 senaste åren upplevt att engagemanget bland unga generellt har förändrats. Ungdomarna som kommer till organisationerna idag har inte samma intresse för att lära om samhällsaktuella teman som tidigare väckte större engagemang, som till exempel diskriminering, hur det svenska politiska systemet fungerar, eller hur man bäst går fram för att skaffa ett jobb. Fokus och intresse ligger idag i högre utsträckning på individen, där det viktigaste är hur man själva lyckas och ta sig fram för att tjäna pengar. Till exempel är kurstillfällen kopplat till entreprenörskap

särskilt populära. Företrädarna för TiF och ALV lyfter även att de upplever att ungdomarna idag jämfört med de som var aktiva för några år sedan har något sämre tålamod och mindre respekt för gemenskapen och för organisationernas ledare. De tror att allt detta dels kan bero på att pandemin i kombination med ökad användning av sociala medier har gjort ungdomarna mer osociala och otålmodiga.

Behov

Att etablera fler rum och sociala sammanhang för ungdomar som främjar gemenskap och att stötta upp om de rum som redan finns.

Att politiker, beslutsfattare, tjänstepersoner och civilsamhällesorganisationer tar dessa tendenser på allvar och utvecklar strategier för att kunna bemöta utvecklingen mot mer individualistiska hållningar på ett sätt som tar ungdomar och deras bekymmer på allvar.

Att ta fram och testa metoder som kan öka det strukturella tänket bland unga så att de förstår att man tillsammans är starkare och att samhällsengagemang lönar sig.

Att etablera starkare samarbete mellan organisationer som upplever liknande tendenser hos sina målgrupper för att kunna dela erfarenheter, lärdomar och metoder sinsemellan.

Resultat och nästa steg

Fördela makten! har haft med sig målgruppen kontinuerligt genom hela året. Utifrån kartläggningen har vi testat metoder och genomfört samtalsgrupper som har syftat till att målgruppen känner sig bättre rustade till att engagera sig i samhällsutvecklingen på olika sätt. Deltagarna i projektet har fått ökad kunskap om hur de kan engagera sig i lokala demokratiska sammanhang, metoder för att bemöta motstånd, samt fått ett ökat intresse för delaktighet. Deltagarna känner sig mer inkluderade i demokratiska sammanhang genom att ha fått en större tillgång till nätverk och förebilder.

För att förankra och sprida lärdomarna löpande och arbeta för långsiktighet har vi skapat en digital lärandeplattform där kartläggningen och all information om projektet finns tillgänglig. Den kan du besöka nedan. Vi kommer sprida Fördela makten!s resultat för att nå beslutsfattare i Skånes samtliga kommuner. Genom vår kartläggning vill de få ökad kunskap om underrepresenterade grupper och intresseområden och engagemang, upplevelser av härskartekniker, hot, kränkningar och trakasserier inom demokratiska sammanhang, samt hur deras engagemang och delaktighet kan stärkas.

Jämställd Utveckling Skåne arbetar för en långsiktig samhällsförändring och vet av erfarenhet att förändringsarbete tar tid. Vår förhoppning är att Fördela makten! på sikt vill bidra till minskad demokratisk ojämlikhet i form av ökat politiskt engagemang hos underrepresenterade grupper och ökad representation inom lokalpolitiken. Vi kommer framöver undersöka hur vi och våra samverkanspartner kan förvalta och fortsätta detta påbörjade arbete på bästa sätt.

Besök den digitala läroplattformen

Om Jämställd Utveckling Skåne (JUS)

Jämställd Utveckling Skåne (JUS) är en partipolitisk- och religiöst oberoende ideell förening. Med bas i Skåne verkar vi över hela Sverige. JUS kraftsamlar kompetens och aktörer från alla sektorer för att driva på jämställdhetsutvecklingen. Vi tror att för att åstadkomma utveckling på jämställdhetsområdet behöver vi arbeta från olika perspektiv och nivåer samtidigt. Därför jobbar JUS med strukturellt förändringsarbete kopplat till de jämställdhetspolitiska målen i samverkan med civilsamhälle, näringsliv, offentlig sektor och akademi.

JUS arbetar för att ta fram kunskap och innovativa arbetssätt för att lösa jämställdhet och inkluderingsutmaningar. Vi arbetar vanligtvis med strategiskt jämställdhetsarbete genom att ta fram analyser, göra kartläggningar, processleda och utbilda olika målgrupper, samt utveckla och implementera metoder.

Litteratur

Allas Lika Värde föreningen <http://www.vfmalmo.org/>

Amnå, Erik. 2022. [Ungas organisering och politiska deltagande](#). Forte.

DELMOS. 2020. [En demokrati för alla?](#)

Flamman Malmö <https://www.flammanmalmo.se/>

Fryshuset <https://fryshuset.se/>

Hela Malmö <https://helamalmo.com/>

Internationella Kvinnoföreningen i Malmö <https://www.ikf.se/>

Jämställdhetsmyndigheten 2019. [Kvinnor har det tuffare än män inom politiken](#)

Jämställdhetsmyndigheten. 2021. [Kvinnor och män i lokal demokrati](#)

Jämställd Utveckling Skåne <https://www.jamstalldutveckling.se/>

Landskrona stad – Demokratiambassadörer <https://www.landskrona.se/uppleva-och-gora/bibliotek/la-tillsammans/lana-en-demokratiambassador/>

Malmöandan <https://www.malmoandan.se/>

MUCF. 2018. [Har alla samma möjlighet att delta i det civila samhället?](#)

MUCF. 2019. [Ungas inflytande i den lokala beslutsprocessen](#)

MUCF. 2021. [Vilja att förändra. Drivkrafter, hinder och utmaningar för ungas samhällsengagemang](#)

Möllans Basement <https://www.mollansbasement.se/>

Rädda Barnen. 2022. [Kan ni tänka er att lyssna på barns åsikter?](#)

SCB. 2016. [Färre och äldre förtroendevalda.](#)

SCB. 2023. [Valdeltagandet lägst i områden med stora socioekonomiska utmaningar](#)

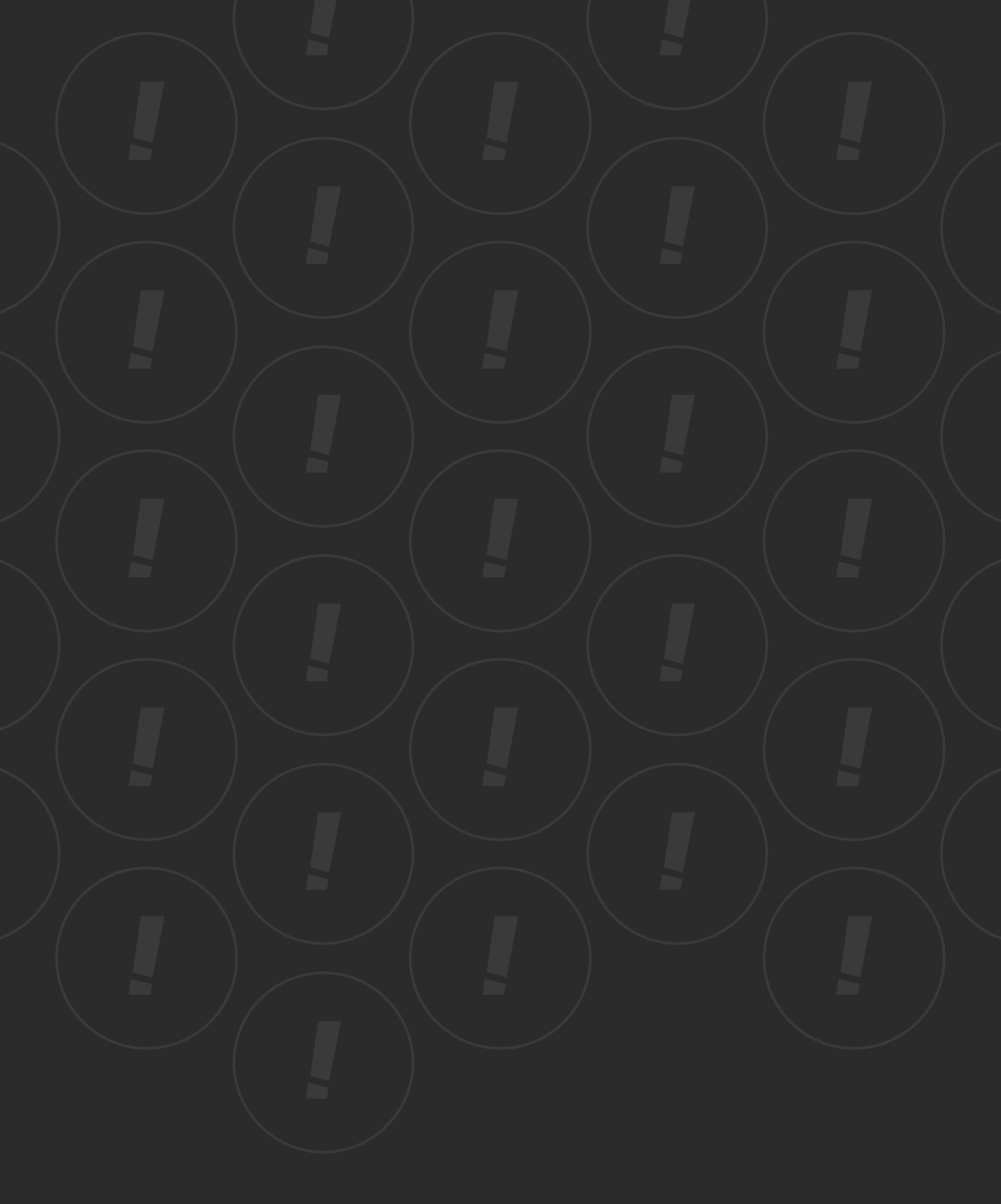
Sveriges Kvinnolobby. 2019. [Jämställdhet mot segregation](#)

Tamam <https://tamam.se/>

Tillsammans i Förening <https://tifmalmo.se/>

ZigZag Förening <https://www.zigzagforening.com/>

Winnet Malmö <https://www.facebook.com/profile.php?id=100057145044147>

**FÖRDELA
MAKTEN**